

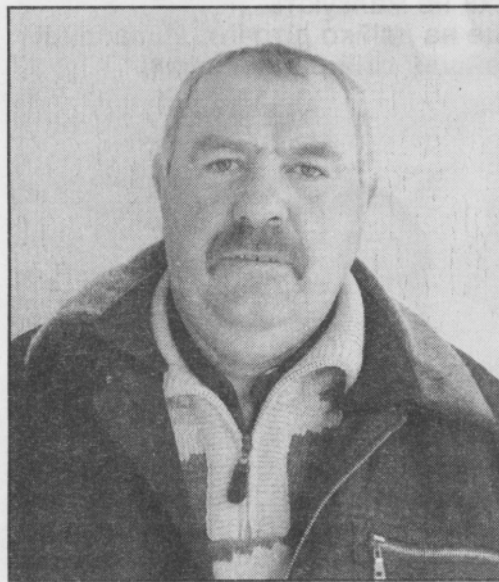
ОСТАННІЙ СОЛДАТ АФГАНСЬКОЇ ВІЙНИ

Спогади про війну завжди болючі. Але ми мусимо пам'ятати ті страшні події, аби наступні покоління не повторювали прикрих помилок. Війна в Афганістані — збройний конфлікт за участю Радянського Союзу на території Афганістану (ДРА) - розпочався у грудні 1979 року і тривав до 15 лютого 1989 року. Довгих 10 років була чужа війна, на якій, віддаючи обов'язок державі, воювали і вихідці з України. Зокрема, через горнило радянсько-афганської війни пройшло більше 160 000 українців. З них, за офіційними даними, 3 360 загинули, в тому числі 60 вважаються зниклими безвісти або тими, що потрапили в полон, 8 тисяч повернулися в Україну пораненими або інвалідами.

У травні 1988 року Радянський Союз розпочав вивід своїх військ із території Афганістану, а остання колона радянських солдат залишила Афганістан 15 лютого 1989 року. Остання колона, останній батальйон, останній БТР на Термезькому мосту стали символом закінчення цієї війни. Тож, не випадково саме 15 лютого Указом Президента є Днем вшанування учасників бойових дій на території інших держав.

Саме 15 лютого 28 років тому, у тій останній колоні, покидав гірський Афганістан і наш земляк Алексіюк Степан Павлович з села Любинь. Він провів там майже два роки, був постійно в зоні підвищеної небезпеки, адже служити потрапив до десантного спецназу — військового підрозділу,

Павлович про свої відрядини до війська. — Я хоч і чекав призову та був до цього і фізично, і морально готовий, все ж не сподівався, що мене ось так похапцем заберуть в армію прямо з хати. Про те, що служитиму в Афганістані, довідався

ще на пересилці в Коломиї. Звідти мене перекинули в узбекське місто Термез, де я потрапив в учебку повітряно- десантних військ. Курс молодого бійця-десантника там ми проходили по прискореній програмі і виснажливими тренуваннями — вчилися стріляти з різних видів зброї, вивчали ази рукопашного бою, водили військову бронетехніку, лазили по горах, звикаючи до тамтешнього клімату і навіть здійснили два стрибки із парашутом з Мі-8. А через місяць мене, разом з іншими солдатами, літаком доправили спочатку в столицю Афганістану — Кабул, а потім, вже технікою - в місто Бараки, провінція Логар, у 668-й окремий загін спеціального призначення. Підрозділ до якого потра-

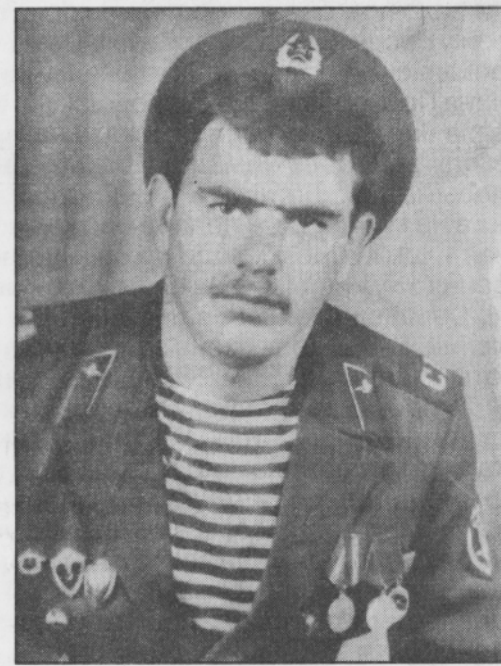
практично, з усіх сутичок з ворогом виходили майже без втрат, тоді як у моджахедів втрати після зіткнень з спецназівцями були чималі.

- За час моєї служби в Афганістані наш підрозділ з «двохсотих» втратив лише одного бійця, поранених то було більше, - розповідає далі колишній воїн-афганець. — Одного разу і мене добряче контузило. Сталось це, коли мій бетеер підірвався на міні. Але обійшовся без госпіталю. Я тоді, будучи вже старшим водієм загону, на всіх виїздах завжди слідував першим у колоні. Таким чином натрапив на замаскований на дорозі фугас. Рвонуло так, що заднє колесо від бронетранспортера відлетіло... Якби переднє, то міг запросто втратити керування і звалитися разом з екіпажем в ущелину. А так, на щастя, всі семеро моїх хлопців залишились цілими, відбувшись лише контузією...

...Починаючи з травня 1988-го, розпочався перший етап виводу радянських військ з території ДРА. Зокрема, під осінь з усіх підрозділів спецназу, які там перебували, в Афганістані залишилися тільки два, в тому числі баракинський загін, в котрому служив Степан Алексіюк. І поки всі інші військові частини поетапно виводили та готували до цього, їхній загін так само не припиняв караванної війни з душманськими бандформуваннями, не міняючи місця своєї дислокації. Лише під кінець 1988-го його бійців перекинули під Кабул для запобігання обстрілам моджахедами афганської столиці та прикриття виведення радянських військ. Тож, спецназівці із загону Степана Алексіюка стали в числі останніх військовослужбовців, які залишили Афганістан. І перетнули річку

майже наодинці до ворожої нам країни, але вже без жодного прикриття та вогневої підтримки з повітря, та ще й за кілька метрів від свого кордону, було, м'яко кажучи, трохи не по собі. Але наказ є наказ і ми його виконали - заїхали, забрали відсталих — все пройшло спокійно. Проте, на зворотній дорозі таки потрапили під обстріл душманської засідки, з якої лише дивом вдалося проскочити цілими та повернутися до своїх, які нас чекали на кордоні...

За цей епізод під час урочистої зустрічі в Термезі Степану Алексіюку перед строем було оголошено, що його представлено до нагородження орденом Червоної Зірки. Однак, цієї високої бойової нагороди нашому земляку, на превеликий жаль, не судилося отримати — під завісу розпаду

що, як відомо, спеціалізується на виконанні найвідповідальніших і найнебезпечніших завдань.

До армії Степана призвали, а точніше забрали, в буквальному значенні цього слова, у квітні 1987 року. До цього хлопець, після закінчення школи, встиг вивчитися на водія у Володимирецькому ДОСААФ. Але хоч він і очікував затим призову на строкову військову службу, вийшло так, що служити пішов зовсім несподівано і навіть без вручення повістки. Як згодом з'ясувалося, по повістці в той день мав іти до

війська інший призовник – його земляк. Але, напевно, дізнавшись якимось чином у військкоматі про те, що його призов потрапляє в команду 20 А (за радянських часів новобранцям, які зараховувались в цю команду, зазвичай, випадало проходити службу десь за кордоном) і служитиме в Афганістані, якимось зумів «закосити» на певний час, чи «відкупитись» - про це достеменно невідомо, але факт того, що замість нього в Афган потрапив Степан Алексіюк.

- Без попереднього вручення повістки до мене додому приїхали працівники районного військкомату і звелі негайно збиратися в армію, - розповідає Степан

начення. Підрозділ, до якого потрапив служити на посаду водія бетеера, налічував 300 спецназівців, а його основним завданням була розвідка, пошук й захоплення душманських караванів зі зброєю та боеприпасами, виявлення і знищення банд та складів моджахедів, інше. Загалом, ми контролювали пакистанський кордон у ввіреній нам зоні відповідальності та вели караванну війну, влаштовуючи засідки в горах...

За словами Степана Алексіюка, під час цих бойових операцій та

виїздив, на які їхній загін, зазвичай, виходив двома групами: одна – на «вертушках», інша – на броні, всякі ситуації траплялися. Але завдяки тому, що всі бійці мали належну підготовку і вміли добре воювати, плюс бойовий досвід офіцерів,

Афганістан. І перетнули вони державний кордон в одній колоні разом із командуючим обмеженим контингентом, генералом Громовим, котрий, як відомо, останнім перейшов понтонним мостом прикордонну річку Амудар'ю. Та мало хто знає, що цій історичній події передував епізод, який свідчить, що в реальності з території Афганістану останніми вийшли кілька екіпажів радянських бронемашин, серед яких був і наш земляк Степан Алексіюк.

- На 15 лютого 1989 року всі наші військові частини, які на той час перебували в Афгані, вийшли до радянського кордону, - згадує ті знакові для нього події Степан Павлович. – До Термеза залишалось рукою подати. І тут з'ясувалось, що відколони, у районі гірського перевалу Саланг, де дуже складна і небезпечна ділянка дороги, відстали два наші бетеери та один танк. За ними комусь потрібно було повертатися назад, а це - майже 100 км вглиб Афганістану. Як старшому водію, це завдання доручили мені. І хоч крім мого бронетранспортера вирушили ще два бетеери, знову повертатися

СРСР та через військову бюрократію орден десь «загубився» у штабах та військкоматах...

- Прикро, звичайно, але нічого вже не поробиш, - зазначає мій співрозмовник. – Та й не в нагородах справа. Головне, що з тієї війни я живий та здоровий повернувся. Затим, знайшов своє місце і в мирному житті, адже нині поруч є люблячі люди: дружина, двоє дітей, внук Матвійко. Це, мабуть, найбільші цінності для кожної людини. Втім, пам'ятну нагороду з рук нашого командуючого – генерала Громова – наручний годинник від міністра оборони за «зразкове виконання військового міжнародного обов'язку в ДРА» я, як і всі інші бійці, котрі були в тій останній колоні, що залишала Афганістан, отримав ще того знакового мені дня, 15 лютого 1989 року, перед прикордонним мостом через Амудар'ю...

Отож, для останнього солдата Афганської війни Степана Алексіюка дата 15 лютого має особливе, подвійне значення. І це з ним залишиться на все життя. Так само, як і для кожного ветерана-афганця, адже ще й досі їм сніяться гори, походи, стрілянина бою, загиблі побратими... І як би зараз по-різному не сприймали цю війну, нехай неправильність рішень залишиться на совісті колишніх керівників держави, а ми назавжди повинні пам'ятати про мужність і героїзм воїнів, які чесно виконували свій громадянський обов'язок, залишившись вірними присязі до кінця.

Сергій ТИШКОВЕЦЬ